

**Omówienie wyników przeprowadzonych konsultacji publicznych
projektu rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie w sprawie
bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na pole elektromagnetyczne**

Lp.	Jednostka redakcyjna	Podmiot zgłaszający	Treść uwagi	Stanowisko MRPiPS
1.	§ 2	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie, Laboratorium Pomiarów Promieniowania	<p>§ 15. (otrzymuje brzmienie): Wydane przed dniem 1 lipca 2016 r. certyfikaty akredytacji laboratoriów badawczych do realizacji pomiaru pola-EM w środowisku pracy, zgodnie z wymaganiami Polskich Norm PN-T-06580-1 i PN-T-06580-3, upoważniają do wykonywania pomiarów metodami dostosowanymi do oceny ekspozycji na pole-EM, o której mowa w części III załącznika nr 3 do rozporządzenia <u>do czasu opublikowania w specjalistycznym piśmiennictwie metod, o których mowa w części III ust. 11, załącznika nr 3 do rozporządzenia.</u></p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>1) W sytuacji opublikowania metod w 2016 r. lub na początku 2017 r. nie ma uzasadnienia przedłużanie stanu przejściowego dla wykonywania badań metodami własnymi zamiast stosowania metod zwalidowanych przez laboratoria instytutów naukowo-badawczych lub uniwersytetów technicznych .</p> <p>2) W sytuacji braku opracowanych i zwalidowanych metod przez w/w laboratoria do 30.06.2017 r. zapis ten umożliwi wykonywanie badań dla celów oceny ekspozycji przez laboratoria akredytowane w tej dziedzinie również po 30.06.2017 r. Zwłaszcza dotyczy to nowych typów urządzeń wprowadzanych na obszar RP lub użytkowanych w niewielkiej ich liczbie, dla których opracowanie i zwalidowanie metodyk pomiarowych przez laboratoria instytutów naukowo-badawczych lub uniwersytetów technicznych będzie opóźnione w czasie.</p> <p>Wprowadzenie powyższego zapisu pozwoli na jednolite stosowanie</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Przedłużanie stosowania wymagań Polskich Norm PN-T-06580-1 i PN-T-06580-3 dotyczących pomiaru pola-EM w środowisku pracy jest merytorycznie niewłaściwe, ponieważ odnoszą się one do nieaktualnych miar narażenia pracujących.</p> <p>Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U poz. 166) określa podmioty upoważnione do wykonywania pomiarów w przypadku braku laboratoriów posiadających akredytację w danym zakresie (są to m.in. laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej), w związku z tym zapewniona jest ciągłość koniecznych ocen narażeń w środowisku pracy i czas niezbędny na opracowanie, sprawdzenie, zwalidowanie i opublikowanie nowych metod pomiaru, w razie rozpoznania takiej potrzeby.</p> <p>Jednocześnie należy zaznaczyć, że metody pomiarowej oceny narażenia na pole-EM mają zastosowanie w zakresie realizacji wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w razie braku</p>

			rozporządzenia oraz nie spowoduje długotrwałych przerw w wykonywaniu niezbędnych badań.	wystarczających innych danych do rozpoznania i oceny parametrów narażenia na pole-EM w przestrzeni pracy. Podkreślenia wymaga również, że przepisy wdrażające dyrektywę 2013/35/UE nie określają kategorię wymaganą prowadzenia pomiarów pola-EM w przestrzeni pracy – pomiary takie powinny być wykonywane w sytuacjach szczególnych, kiedy brak innych danych, na podstawie których możliwe jest rozpoznanie zagrożeń w przestrzeni pracy i ocena narażenia pracujących w oparciu o wyniki wcześniej wykonanych ocen, np. ocen związanych z realizacją wymagań dotyczących ochrony ludności.
2.	§ 2	Instytut Energetyki, Pracownia Oddziaływań Środowiskowych i Ochrony Przeciwprzepięciowej	<p>§ 15. (otrzymuje brzmienie): Wydane przed dniem 1 lipca 2016 r. certyfikaty akredytacji laboratoriów badawczych do realizacji pomiaru pola-EM w środowisku pracy, zgodnie z wymaganiami Polskich Norm PN-T-06580-1 i PN-T-06580-3, upoważniają do wykonywania pomiarów metodami dostosowanymi do oceny ekspozycji na pole-EM, o której mowa w części III załącznika nr 3 do rozporządzenia <u>do czasu opublikowania w specjalistycznym piśmiennictwie metod, o których mowa w części III ust. 11, załącznika nr 3 do rozporządzenia.</u></p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>1. Jeżeli metody badań zostaną opublikowane w stosownym czasie, czyli w końcu 2016 lub na początku 2017, to stosowanie własnych metod badań nie ma sensu prawnego ani technicznego, wobec faktu istnienia metod zwalidowanych i opublikowanych zgodnie z intencją rozporządzenia.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Przedłużanie stosowania wymagań Polskich Norm PN-T-06580-1 i PN-T-06580-3 dotyczących pomiaru pola-EM w środowisku pracy jest merytorycznie niewłaściwe, ponieważ odnoszą się one do nieaktualnych miar narażenia pracujących.</p> <p>Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 lutego 2011 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. 2011, poz. 166) określa podmioty upoważnione do wykonywania pomiarów w przypadku braku laboratoriów posiadających akredytację w danym zakresie (są to m.in. laboratoria Państwowej Inspekcji</p>

			<p>2. W przypadku braku opracowanych (opublikowanych i zwalidowanych) metodyk w założonym terminie przedłużonym z 31.12.2016 do 30.06.2017, to laboratoria akredytowane będą mogły wykonywać badania wg starych metodyk dostosowanych do nowych wymagań, co nie spowoduje zablokowania rynku pomiarów w tym obszarze. Jest to istotne o tyle, że laboratoria akredytowane domyślnie używają metodyk zwalidowanych.</p> <p>Z drugiej strony istnieją grupy urządzeń, gdzie te metodyki mogą nie powstać z uwagi na małą ilość ludzi zainteresowanych i kompetentnych, na małą ilość urządzeń tego rodzaju albo wprowadzenie na rynek zupełnie nowych urządzeń, dziś na nim nie funkcjonujących. Dodatkowo w pewnych przypadkach stwierdzenie zgodności lub niezgodności z przepisami może wymagać pomiarów na obiektach, które powszechnie uważane są za nie będące źródłami pól elektromagnetycznych o wartościach zbliżonych do dopuszczalnych albo nie zostały do tej pory zbadane i brak nawet stosownej literatury.</p> <p>Zaproponowana zmiana pozwoli na płynne przejście z metod starych dostosowanych na metody nowe.</p>	<p>Sanitarnej), w związku z tym zapewniona jest ciągłość koniecznych ocen narażeń w środowisku pracy i czas niezbędny na opracowanie, sprawdzenie, zwalidowanie i opublikowanie nowych metod pomiaru, w razie rozpoznania takiej potrzeby.</p> <p>Jednocześnie należy zaznaczyć, że metody pomiarowej oceny narażenia na pole-EM mają zastosowanie w zakresie realizacji wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w razie braku wystarczających innych danych do rozpoznania i oceny parametrów narażenia na pole-EM w przestrzeni pracy. Podkreślenia wymaga również, że przepisy wdrażające dyrektywę 2013/35/UE nie określają kategorię wymaganą prowadzenia pomiarów pola-EM w przestrzeni pracy - pomiary takie powinny być wykonywane w sytuacjach szczególnych, kiedy brak innych danych, na podstawie których możliwe jest rozpoznanie zagrożeń w przestrzeni pracy i ocena narażenia pracujących w oparciu o wyniki wcześniej wykonanych ocen, np. ocen związanych z realizacją wymagań dotyczących ochrony ludności.</p>
3.	§ 1	Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Bydgoszcy	<p>„11. Do oceny ekspozycji lub narażenia na pole-EM rozpoznane w przestrzeni pracy wykorzystuje się wyniki pomiarów wykonanych odpowiednimi dla tego pola, opublikowanymi w specjalistycznym piśmiennictwie, metodami naukowo sprawdzonymi i zwalidowanymi doświadczalnie przez co najmniej dwa współpracujące ze sobą podmioty, które łącznie mają udokumentowany dorobek naukowy w zakresie pomiarów i oceny</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Zastosowanie wymagań Polskiej Normy PN-EN 50413 dotyczących pomiaru pola-EM w środowisku pracy jest merytorycznie niewłaściwe, ponieważ odnoszą się one do nieaktualnych miar</p>

		<p>ekspozycji lub narażenia na pole-EM w przestrzeni pracy, będące laboratoriami instytutów naukowo badawczych lub instytutów Polskiej Akademii Nauk lub uniwersytetów technicznych, które stanowią metody rekomendowane w rozumieniu rozporządzenia w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. W przypadku braku takich metod wykorzystuje się wyniki pomiarów uzyskane metodami opracowanymi w oparciu o normę PN-EN 50413.”</p> <p>Uzasadnienie: Norma PN-EN 50413 „Norma podstawowa w zakresie metod pomiarów i obliczeń ekspozycji ludzi w polach elektrycznych, magnetycznych i elektromagnetycznych (0 Hz – 300 GHz) jest normą ogólną opracowaną przez CENELEC. Zgodnie z zakresem stosowania normy: „Jeśli nie istnieje stosowana norma europejska EMF odnosząca się do określonej kategorii wyrobu lub miejsca pracy, ocenę należy przeprowadzić zgodnie z niniejszą normą”. Norma ta zawiera wszystkie niezbędne elementy w zakresie: metody, przyrządów pomiarowych, niepewności i wzorcowania. W sytuacji braku szczegółowych metodyk wykonywania pomiarów pola-EM dla wszystkich typów obiektów norma ta może stanowić dobrą podstawę do wykonywania badań. Półroczny okres na przygotowanie i zwalidowanie przez odpowiednie instytuty metodyk pomiar, a następnie wdrożenie ich przez laboratoria jest bardzo krótkim okresem. Proces walidacji równoważny z poziomem normy wymaga wykonywania szerokich badań porównawczych, które powinny być wykonane po opracowaniu wyżej wymienionych metodyk.</p>	<p>narażenia pracujących, które były określone w nieaktualnej dyrektywie 2004/40/WE.</p> <p>Metodyka ogólna oraz metody o charakterze szczegółowym odnoszące się do wybranych typów najpowszechniej użytkowanych w polskiej gospodarce źródeł pola-EM są obecnie opracowywane i sukcesywnie publikowane w kwartalniku „Podstawy i Metody Oceny Środowiska Pracy”. Przedłużony o pół roku okres przejściowy powinien być wystarczający do przygotowania się laboratoriów do pełnego stosowania nowych wymagań.</p>
4.	Polskie Sieci Elektroenergetyczne	<p>Wejście w życie rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na pole elektromagnetyczne oraz zmiana rozporządzenia w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, miało znaczący wpływ na prowadzoną przez Spółkę działalność. W związku z powyższym, Spółka poniżej przedstawia swoje spostrzeżenia dotyczące dotychczasowego stosowania ww. rozporządzeń.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Uwagi wykraczają poza zakres projektowanej nowelizacji i zostaną poddane odrębnej analizie.</p>

		<p>Odnosząc się do treści ww. rozporządzeń wskazuję, że zagadnieniem wciąż budzącym poważne wątpliwości Spółki jest unormowanie w rozporządzeniu w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, związane z obniżeniem dolnej granicy strefy zagrożenia z 10 kV/m do 3,33 kV/m oraz dolnej granicy strefy pośredniej z 5 kV/m na 1 kV/m. Obniżenie dolnej granicy strefy zagrożenia do 3,33 kV/m jest istotnym zastrzeżeniem nie tylko w stosunku do dotychczasowej wartości granicznej 10 kV/m, ale także do treści Dyrektywy 2013/35/UE, która określa natężenie pola elektrycznego IPN (E) na poziomie 10 kV/m. Zmiana ta ma negatywne konsekwencje dla Spółki jako właściciela linii 220 kV, 400 kV i 750 kV, pod którymi występują miejsca o natężeniu pola elektrycznego przekraczające wartość 3,33 kV/m. Powyższe było sygnalizowane przez Spółkę podczas spotkania w dniu 7 lipca 2016 r. z przedstawicielami Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, dotyczącego omówienia zgłaszanych przez Spółkę wątpliwości związanych ze stosowaniem ww. rozporządzeń. W rezultacie powyższego spotkania Spółka w dniu 2 września 2016 r. otrzymała od Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej interpretację Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „<i>Uwarunkowania techniczne i prawne użytkowania sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia</i>”. W powyższej interpretacji wskazano, że limity narażenia na pole elektromagnetyczne w środowisku pracy oraz dla celów ochrony ludności, określane są w odrębnych aktach prawnych, wydawanych na podstawie upoważnień zawartych w innych ustawach i funkcjonują niezależnie. Dlatego stwierdzono, że przepisy tych rozporządzeń nie obligują Spółki do ustalenia na jednakowym poziomie limitów granicznych dla stref ochronnych narażenia pracowników, z limitami dotyczącymi ludności.</p> <p>Należy jednak wskazać, że w treści rozporządzenia z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na pole elektromagnetyczne w § 5 ust. 1 wskazano, że użytkownik rozpoznaje źródła pola-EM znajdujące się w przestrzeni pracy lub poza nią oraz poziom</p>	
--	--	--	--

		<p>ekspozycji w przestrzeni pracy. W § 5 ust. 2 przewidziano wyjątek, zgodnie z którym użytkownik nie rozpatruje pola-EM jako czynnika szkodliwego dla zdrowia w przestrzeni pracy, jeżeli na podstawie działań określonych w ust. 1 zostało udokumentowane występowanie w tej przestrzeni pola-EM strefy bezpiecznej.</p> <p>Natomiast w § 5 ust. 3 tego rozporządzenia przewidziano, że na podstawie działań, określonych w ust. 1 i 2, użytkownik wyznacza miejsca w przestrzeni pracy oraz pracujących i osoby potencjalnie narażone, których może dotyczyć oddziaływanie pola-EM stref ochronnych. Jako osobę potencjalnie narażoną w rozporządzeniu zdefiniowano każdą osobę mającą dostęp do miejsca narażenia, mimo że nie wykonuje prac przy użytkowaniu źródła pola-EM. Treść tego przepisu w sposób bezpośredni stosuje się więc do ochrony ludności.</p> <p>Dodatkowo zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 5) rozporządzenia, użytkownik rozpoznaje i ocenia zagrożenia elektromagnetyczne w miejscach narażenia, ze szczególnym uwzględnieniem prac podczas użytkowania rozpoznanych źródeł pola-EM skutków dla zdrowia osób szczególnie <i>chronionych</i>. Osoba szczególnie <i>chroniona</i> to zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu osoba, która podlega ograniczeniom dotyczącym przebywania w polu-EM stref ochronnych: kobieta w ciąży, młodociany, użytkownik aktywnych lub pasywnych implantów medycznych, osoba, u której stwierdzono przeciwwskazania do wykonywania pracy w warunkach narażenia.</p> <p>W związku z powyższym Spółka, wbrew otrzymanej interpretacji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, na podstawie niniejszego rozporządzenia jest zobligowana do wyznaczenia miejsc w przestrzeni pracy oraz pracujących, a także osób potencjalnie narażonych, których może dotyczyć oddziaływanie pola-EM stref ochronnych. Osoby te to m. in. właściele nieruchomości, nad którymi zlokalizowane są linie elektroenergetyczne, a także członkowie ich rodzin i ich pracownicy, którzy mogą znaleźć się w miejscu narażenia, mimo że nie wykonują prac przy użytkowaniu źródła pola-EM. Biorąc pod uwagę właściwości linii elektroenergetycznych, wszystkie</p>	
--	--	---	--

		<p>zlokalizowane pod nimi tereny, mogą być uznane za szczególnie zagrożone.</p> <p>Ponadto w związku ze wskazanymi wyżej zapisami rozporządzenia oraz treścią interpretacji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Uwarunkowania techniczne i prawne użytkowania sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia”, Spółka ma wątpliwości jakie w rzeczywistości obowiązki nakłada to rozporządzenie na właściciela źródła pola elektromagnetycznego tj. Spółkę, w stosunku do użytkowników przestrzeni pracy zlokalizowanych pod liniami najwyższych napięć, którzy nie realizują prac na zlecenie właściciela źródła. Dotyczy to wszelkich osób wykonywujących prace w strefie ochronnej oddziaływania pola-EM.</p> <p>Dodatkowo zgodnie z § 10 ust. 1 rozporządzenia użytkownik eliminuje zagrożenia elektromagnetyczne, uwzględniając wszelkie dostępne środki techniczne, ograniczające emisję pola-EM u jego źródła lub ograniczające narażenie na pole-EM, a jeżeli jest to niemożliwe, stosuje środki ochronne ograniczające te zagrożenia w inny sposób, przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki.</p> <p>W § 10 ust. 2 analizowanego rozporządzenia wskazano, że w przypadku gdy ocena zagrożeń elektromagnetycznych wykaże możliwość oddziaływania pola-EM stref ochronnych na pracujących lub osoby potencjalnie narażone, użytkownik opracowuje i wprowadza w życie program stosowania środków ochronnych, zapobiegających możliwości przekroczenia limitów GPO oraz wystąpienia bezpośrednich i pośrednich zagrożeń elektromagnetycznych. Zgodnie z § 10 ust. 3 pkt 4) rozporządzenia w programie, o którym mowa w ust. 2, użytkownik uwzględnia, w zależności od rozpoznanych zagrożeń elektromagnetycznych w przestrzeni pracy i ich poziomu, w szczególności działania polegające na <u>wyznaczeniu zasięgów pola-EM stref ochronnych oraz ograniczeniu do nich dostępu i odpowiedniemu oznakowaniu źródeł pola-EM, miejsc narażenia i rozpoznanych rodzajów zagrożeń</u>; jeżeli dostęp do tych źródeł lub miejsc narażenia jest, z powodu innych zagrożeń, odpowiednio</p>	
--	--	---	--

		<p>ograniczony za pomocą środków technicznych, a pracujący lub osoby potencjalnie narażone zostali poinformowani o zagrożeniach elektromagnetycznych, nie są wymagane znaki i ograniczenie dostępu specyficzne dla pola-EM.</p> <p>W zakresie powyższej regulacji, Spółka ma wątpliwości, jak w praktyce powinien być realizowany obowiązek znakowania zasięgu pól w przestrzeni pracy pod liniami najwyższych napięć w szczególności przy pracach doraźnych realizowanych na potrzeby właściciela źródeł. Są to prace prowadzone w określonej przestrzeni pracy w ograniczonym czasie np. kilka do kilkudziesięciu godzin w odstępach czasu raz na 5 lat. Należy zaznaczyć, że prace wykonywane doraźnie dotyczą kilkunastu tysięcy zmiennych przestrzeni pracy na terenie całego kraju, zlokalizowanych na gruntach nie będących własnością Spółki.</p> <p>W związku z powyższym Spółka postuluje wprowadzenie zmiany do rozporządzenia, poprzez wskazanie, że w przypadku linii elektroenergetycznych wystarczające jest jedynie poinformowanie pracowników o zasięgu stref ochronnych. Oznakowanie (np. wygrodenie) źródeł pola-EM na terenie całego kraju, z uwagi na liczbę kilometrów linii najwyższych napięć, jest bowiem bardzo kosztowne i niezwykle trudne do wykonania a następnie utrzymania.</p> <p>Spółka informowała już Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, że jako właściciel infrastruktury przesyłowej, w tym linii elektroenergetycznych o napięciach 220 kV, 400 kV i 750 kV, jest stroną wielu postępowań sądowych, których przedmiotem jest ustanowienie służebności przesyłu lub zapłata wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, z uwagi na posadowienie urządzeń przesyłowych i ich oddziaływanie. Obowiązujące obecnie rozporządzenia przewidują niższą granicę strefy zagrożenia niż dotychczas, co zwiększa liczbę miejsc określanych jako zagrożone oddziaływaniem pola-EM.</p> <p>Wejście w życie rozporządzeń w zaproponowanym kształcie, doprowadziło więc do sytuacji, w których właściciele nieruchomości pod liniami, będą występować do Spółki z nowymi roszczeniami, wynikającymi z obaw o swoje zdrowie, skoro ich</p>	
--	--	---	--

		<p>nieruchomości, znajdujące się pod liniami elektroenergetycznymi będą uznawane za strefę zagrożenia dla każdej osoby, potencjalnie mającej dostęp do miejsca <i>narażenia</i>, mimo że nie wykonuje <i>prac przy</i> użytkowaniu źródła pola-EM.</p> <p>Obecność ludzi na tych obszarach jest w większości incydentalna i trwa zwykle bardzo krótko (minuty). Wobec powyższego należy wskazać, że zaostrzone normy mogą mieć uzasadnienie jedynie do obszarów, które są zakładami pracy, w przypadku Spółki będą to stacje elektroenergetyczne. Co ważne dostęp do tych obszarów jest reglamentowany i podlega określonym regulaminom i procedurom. Należy podkreślić, że Spółka jest właścicielem tysięcy kilometrów linii elektroenergetycznych, zastosowanie obniżonej dolnej granicy strefy zagrożenia na poziomie 3,33 kV/m oraz dolnej granicy strefy pośredniej na poziomie 1 kV/m, na wszystkich terenach ogólnodostępnych dla ludności spowoduje więc utrudnienia w działalności spółki. Co więcej ze względu na ogólnodostępność terenów pod liniami elektroenergetycznymi nie da się wyznaczyć skończonej grupy osób potencjalnie narażonych na oddziaływanie pola-EM, do czego zobowiązywał będzie § 5 ust. 3 ww. i § 10 ust. 2 pkt 4) rozporządzenia.</p> <p>Pozostawienie uregulowanych w ww. rozporządzeniach wartości, w konsekwencji może doprowadzić do lawinowego wzrostu roszczeń odszkodowawczych związanych z naprawieniem szkody wynikającej z istnienia i oddziaływania linii elektroenergetycznych będących własnością Spółki.</p> <p>Dodatkowo Spółka wskazuje, że występujący w postępowaniach sądowych z udziałem Spółki biegli sądowi, mimo uznania przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, że limity narażenia na pole elektromagnetyczne w środowisku pracy oraz dla celów ochrony ludności, określane są w odrębnych aktach prawnych, wydawanych na podstawie upoważnień zawartych w innych ustawach i funkcjonują niezależnie, w swoich opiniach stosują oba te ograniczenia. Spółka jest stroną postępowań sądowych, których przedmiotem jest ustanawianie służebności przesyłu, zasiedzenie służebności przesyłu lub zapłata wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości, z</p>	
--	--	--	--

		<p>uwagi na posadowienie urządzeń przesyłowych i ich oddziaływanie. W toku powyższych postępowań, w celu ustalenia pasa technologicznego, związanego z oddziaływaniem linii, a także niezbędnego do eksploatacji urządzeń przesyłowych, sądy dopuszczają dowód z opinii biegłych sądowych z zakresu geodezji i z zakresu elektroenergetyki. Biegli przy sporządzaniu opinii uwzględniają przewidziane w ww. przepisach obostrzenia i ustalają wielkość pasów technologicznych linii elektroenergetycznych jak najszerzej, z uwagi na bezpieczeństwo i ochronę ludzi. Wobec powyższego, niezależnie od wytycznych Spółki dotyczących bezpiecznej odległości od urządzeń przesyłowych, biegli sądowi w postępowaniach sądowych w sposób restrykcyjny stosują obowiązujące przepisy prawa, w tym także te dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na pole elektromagnetyczne, ustalając jak najszerze pasy technologiczne dla linii przesyłowych. Powyższe bezpośrednio przekłada się na wzrost zasądzanych przez sądy wynagrodzeń i odszkodowań związanych z posadowieniem i oddziaływaniem linii elektroenergetycznych.</p> <p>Na marginesie Spółka wskazuje, że uzyskana od Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej interpretacja „<i>Uwarunkowania techniczne i prawne użytkowania sieci elektroenergetycznych wysokiego napięcia</i>”, nie ma dla niej charakteru wiążącego. Oznacza to, że w przypadku kontroli wykonywanych przez organy, urzędy czy instytucje takie jak Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Państwowa Inspekcja Pracy, Państwowa Inspekcja Sanitarna oraz Marszałek Województwa, Spółka w przypadku stosowania odstępstw od omawianych rozporządzeń, nie będzie mogła skutecznie usprawiedliwić swojego działania, a konsekwencji będzie narażona na kary administracyjne. Z uwagi na powyższe, jedynie zmiana przepisów we wskazywanym przez Spółkę zakresie, będzie wiążąca dla Spółki.</p> <p>W związku z powyższym, zwracając ponownie uwagę na szczególny status Spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A., która gwarantuje przesył energii elektrycznej na terenie całego</p>	
--	--	---	--

			<p>kraju, ale jest również częścią energetycznego systemu Unii Europejskiej, postulujemy o wnikliwe rozpatrzenie naszych uwag i uwzględnienie ich poprzez zmianę postulowanych treści rozporządzenia z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na pole elektromagnetyczne. Dostrzegając ilość i wagę zagadnień proponujemy dodanie do powyższego rozporządzenia § 1 ust. 3 o treści: „Przepisów rozporządzenia nie stosuje się do przestrzeni pracy w pasach technologicznych linii elektroenergetycznych. Do oceny narażenia w tej przestrzeni mają zastosowanie przepisy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. 2003,poz.1883).”</p>	
5.	Związek Pracodawców Polska Miedź	<p>Zdaniem Związku Pracodawców Polska Miedź projekt przedmiotowego rozporządzenia w dalszym ciągu nie rozwiązuje problemów wykonywania badań pól elektromagnetycznych w przestrzeni pracy.</p> <p>Wymaganie, iż wyniki pomiarów mają być wykonywane „odpowiednimi dla tego pola, opublikowanymi w specjalistycznym piśmiennictwie, metodami naukowo sprawdzonymi i zwalidowanymi doświadczalnie przez co najmniej dwa współpracujące ze sobą podmioty, które łącznie mają udokumentowany dorobek naukowy w zakresie pomiarów i oceny ekspozycji lub narażenia na pole-EM w przestrzeni pracy, będące laboratoriami instytutów badawczych lub instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk lub uniwersytetów technicznych” jest bardzo nieprecyzyjne i trudne do realizacji oraz weryfikacji. Tym bardziej, że obecnie nie ma opublikowanej metody badawczej spełniającej wymagania zawarte w rozporządzeniu. Naszym zdaniem Laboratorium akredytowane, posiadające wieloletnie doświadczenie w zakresie pomiarów pól elektromagnetycznych w przestrzeni pracy (takie, które spotykało się z różnymi problemami pomiarowymi w środowisku pracy, czy też przebadano wiele różnych źródeł promieniowania) także ma kompetencje do</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Postanowienia Polskiej Normy PN-T-06580:2002, podobnie jak normy europejskie, opracowane jako zharmonizowane do wymagań dyrektywy 2004/40/WE (poprzedzającej dyrektywę 2013/35/UE), nie odpowiadają wymogom nowej dyrektywy 2013/35/UE, tak więc zarówno prawo europejskie jak i rozporządzenia MRPiPS wdrażające jego postanowienia do polskiego systemu prawnego nie przewidują obecnie obowiązku stosowania metod pomiaru określonych w normach zharmonizowanych. Dyrektywa 2013/35/UE nie wskazuje obowiązku stosowania norm zharmonizowanych, nie ma więc obecnie podstaw do oczekiwania, że odpowiednie normy międzynarodowe zostaną w przyszłości opracowane w zakresie koniecznym do realizacji wymagań związanych ze stosowaniem</p>	

		<p>walidacji metod badawczych w obszarze pól elektromagnetycznych.</p> <p>Uważamy, że tak jak w przypadku innych obszarów regulowanych prawnie powinna być opracowana i opublikowana metodyka badawcza w postaci normy a następnie powołana w stosownym akcie prawnym (tak jest w przypadku np. badań emisyjnych) lub opublikowana bezpośrednio w rozporządzeniu (np. badania hałasu środowiskowego – Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30.10.2014 r. – Dz. U. 2014, poz. 1542). Należy dodać, że strategie pomiarowe w przypadku różnych źródeł promieniowania są różne, zatem będzie to kilkadziesiąt metod badawczych. Nie jest zrozumiałe, dlaczego w przypadku pomiarów pól elektromagnetycznych postępowanie jest inne i utrudnia praktyczne wdrożenie wymagań. Należy zadać kilka pytań wymagających szczegółowych rozważań i precyzyjnych odpowiedzi: Co jeśli zostanie opublikowane kilka różnych metodyk pomiaru pól elektromagnetycznych? Która metoda będzie właściwa do zamierzonego zastosowania? W praktyce może to spowodować różną interpretację wyników badań.</p> <p>Jednocześnie uważamy, że okres przejściowy powinien być określony czasookresem od opublikowania metodyki pomiarowej i powinien on wynosić co najmniej 6 miesięcy od opublikowania, gdyż zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO IEC 17025, która jest podstawą akredytacji laboratoriów badawczych „<i>Laboratorium musi potwierdzić, że jest w stanie prawidłowo realizować metody znormalizowane, zanim wprowadzi je do badań</i>”. Ponadto, zgodnie z wymaganiami Polskiego Centrum Akredytacji, Laboratorium powinno się wykazać udziałem w badaniach biegłości/porównaniach międzylaboratoryjnych dla każdej nowej poddyscypliny zgłoszonej do akredytacji przed jej uzyskaniem (DA-05 – Polityka dotycząca uczestnictwa w badaniach biegłości). Na dzień dzisiejszy nie ma organizatora takich badań, gdyż nie istnieją opracowane metody badawcze. Należy dodać, że proces akredytacji metody badawczej także jest realizowany zgodnie z procedurami jednostki akredytującej i może wynosić kilka miesięcy</p>	<p>środków ochronnych ze względu na rozpoznane zagrożenia elektromagnetyczne w środowisku pracy. Obowiązek wskazania właściwych metod spoczywa więc na poszczególnych państwach członkowskich, przy czym zgodnie z dyrektywą metody te powinny być naukowo sprawdzone i zwalidowane. Obowiązek ten został w Polsce realizowany przez postanowienia rozporządzenia MRPiPS z dnia 29 czerwca 2016 r. Przedłużanie stosowania wymagań Polskich Norm PN-T-06580-1 i PN-T-06580-3 dotyczących pomiaru pola-EM w środowisku pracy jest merytorycznie niewłaściwe, ponieważ odnoszą się one do nieaktualnych miar narażenia pracujących.</p> <p>Metodyka ogólna oraz metody o charakterze szczegółowym odnoszące się do wybranych typów najpowszechniej użytkowanych w polskiej gospodarce źródeł pola-EM są obecnie opracowywane i sukcesywnie publikowane w kwartalniku „Podstawy i Metody Oceny Środowiska Pracy”. Przedłużony o pół roku okres przejściowy powinien być wystarczający do przygotowania się laboratoriów do pełnego stosowania nowych wymagań.</p> <p>Jednocześnie należy zaznaczyć, że metody pomiarowej oceny narażenia na pole-EM mają zastosowanie w zakresie realizacji wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w razie braku wystarczających innych danych do</p>
--	--	---	--

		<p>od momentu zgłoszenia wniosku o akredytację.</p> <p>Podsumowując projekt nowego rozporządzenia w dalszym ciągu stawia wymagania, które, naszym zdaniem, są praktycznie nie do spełnienia przez obecne Laboratoria akredytowane w tym zakresie (brak opublikowanych metod badawczych, brak programów badań biegłości, brak jasnych wytycznych). Tylko opracowanie norm z zakresu pomiarów pól elektromagnetycznych lub opublikowanie metod w aktach prawnych jednoznacznie ustali oraz ujednolici sposób postępowania.</p> <p>Powinien być także wydłużony okres przejściowy do co najmniej 6 miesięcy od opublikowania metody badawczej dla danego źródła promieniowania. Co się stanie w przypadku, gdy nie zostaną opracowane metodyki pomiarowe dla wszystkich wymaganych źródeł promieniowania, czy w takiej sytuacji badania nie będą wykonywane? Czy zatem skutkiem będzie to, że pracodawcy i pracownicy nie będą mieli informacji o zagrożeniach itd.? Proponowane rozwiązania mogą spowodować poważne problemy w pomiarach pól elektromagnetycznych w przestrzeni pracy.</p>	<p>rozpoznania i oceny parametrów narażenia na pole-EM w przestrzeni pracy. Podkreślenia wymaga również, że przepisy wdrażające dyrektywę 2013/35/UE nie określają kategorię wymaganą prowadzenia pomiarów pola-EM w przestrzeni pracy – pomiary takie powinny być wykonywane w sytuacjach szczególnych, kiedy brak innych danych, na podstawie których możliwe jest rozpoznanie zagrożeń w przestrzeni pracy i ocena narażenia pracujących w oparciu o wyniki wcześniej wykonanych ocen, np. ocen związanych z realizacją wymagań dotyczących ochrony ludności.</p> <p>Mając na uwadze zgłaszane wątpliwości dot. jednoznacznej identyfikacji metod rekomendowanych przyjęto rozwiązanie, zgodnie z którym metody będą publikowane w jednym czasopiśmie – proponuje się, aby był to kwartalnik „Podstawy i Metody Oceny Środowiska Pracy”. Zapewni to odpowiednią identyfikowalność i dostępność metod pomiaru. Szczegółowe informacje przedstawiono w uzasadnieniu do projektu rozporządzenia.</p>
--	--	--	--